Autoriteit
Consument & Markt

Openbaar

Invoedingstarief stimuleert efficiënter gebruik van het net en zorgt voor kostenreflectiviteit

De energietransitie zorgt ervoor dat de productie en het gebruik van elektriciteit volatieler en minder goed voorspelbaar wordt. Hierdoor verandert het gebruik van het elektriciteitsnet en dit vergt significante investeringen door netbeheerders. De veranderingen vergen aanpassingen in hoe de kosten worden gedragen.

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) werkt daarom stapsgewijs aan een nieuwe tariefstructuur. Het invoedingstarief is een belangrijke volgende stap. Het stimuleert efficiënter gebruik van het net en zorgt ervoor dat zowel afnemers en invoeders meebetalen aan het net.

In het kort:

- Systeemefficiëntie: door de afnemer en de invoeder mee te laten betalen is betere sturing mogelijk op het gebruik van het net en wordt efficiënt gebruik bevorderd
- Kostenreflectief: iedereen betaalt mee aan een toekomstbestendig elektriciteitsnet
- Level playing field: goede afstemming op tariefstructuur van buurlanden en overgangsperiode van 20 jaar zorgen voor zekerheid en level playing field

Het energiesysteem verandert fundamenteel

Het Nederlandse energiesysteem elektrificeert in hoog tempo: warmtepompen, elektrische auto's en industriële elektrificatie zorgen voor een wezenlijke verandering van de vraagkant. Tegelijkertijd verandert de manier van opwekking fundamenteel: wind voorziet momenteel in 25% van het aanbod, zonne-energie levert zo'n 20%. Daarnaast wordt er grootschalige elektrolyse- en batterijcapaciteit aangesloten.

Deze ontwikkelingen leiden tot een ander gebruik van het net en sterk stijgende kosten

Minder regelbare productie, meer decentrale opwekking en snelgroeiende vraag vergen op veel plekken zwaardere netten. Netbeheerders staan daardoor voor een investeringsopgave van naar verwachting zo'n € 195 miljard tot 2040. De totale netbeheerkosten stijgen naar verwachting van ongeveer € 7 miljard per jaar naar € 20 miljard per jaar op basis van het huidige beleid en beleidsdoelen.[1] Deze kosten moeten door alle huishoudens en bedrijven opgebracht worden via de nettarieven.

Invoedingstarief is essentiële aanvulling op de tariefstructuur

De ACM herziet daarom momenteel grote delen van de tariefstructuur, zoals bijvoorbeeld met de introductie van verschillende nieuwe transportproducten om optimaler gebruik te maken van het net[2] en gebruik van het net op drukke tijden zwaarder te beprijzen.[3] De tariefstructuur, het mechanisme waarmee netkosten worden verdeeld over gebruikers van het elektriciteitsnet en waar netgebruik mee kan worden gestuurd, is niet meer toegesneden op de huidige situatie.

[1] Interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) naar de bekostiging van de elektriciteitsinfrastructuur, pagina 5, vindbaar via https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/03/07/schakelen-naar-de-toekomst-over-bekostiging-elektriciteitsinfrastructuur.
[2] Zie https://www.acm.nl/nl/publicaties/codebesluit-alternatieve-transportrechten.
[3] Zie https://www.acm.nl/nl/publicaties/codebesluit-tijdgebonden-transporttarieven-hoogspanningsnetten.

De introductie van een invoedingstarief is een volgende stap. Momenteel betalen alleen afnemers mee aan de netkosten, terwijl producenten, ondanks hun groeiende aandeel in de belasting van het net door minder stabiele opwek, niet bijdragen aan het vergoeden van de netkosten. De huidige structuur biedt geen sturing op efficiënt netgebruik: invoeders betalen niet mee en ervaren dus ook geen prikkel om hun gebruik van het net te sturen.

In 2023 is de ACM op suggestie van het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN)[4] gestart met een onderzoek naar de wenselijkheid en invoering van een invoedingstarief. In het Interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) naar de bekostiging van de elektriciteitsinfrastructuur is de invoering van een invoedingstarief ook uitdrukkelijk genoemd als een mogelijke effectieve aanpassing in de tariefstructuur die de ACM kan doorvoeren.[5] De Europese Commissie werkt ondertussen aan modernisering van de regelgeving over netwerktarieven, waarin zij benadrukt dat invoedingstarieven onderdeel zijn van een kostenreflectieve tariefstructuur.[6] In onder meer België, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk – landen die direct met het Nederlandse elektriciteitsnet verbonden zijn – bestaat al een invoedingstarief. Ook Duitsland, waarmee voor Nederland de meeste grensoverschrijdende elektriciteitshandel plaatsvindt, werkt aan de invoering van een invoedingstarief. Voor het level playing field in Nederland is dit een belangrijke ontwikkeling.

Efficiënter netgebruik en verdeling van kosten over alle gebruikers
Het toevoegen van een invoedingstarief aan de tariefstructuur moet ervoor zorgen dat:

- het elektriciteitsnet door elektriciteitsproducenten en andere invoeders zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt. Bijvoorbeeld door gericht tarieven in rekening te brengen voor gedrag dat kosten veroorzaakt op het elektriciteitssysteem (zoals invoeding op een plaats of moment waar geen vraag is naar elektriciteit). Dit moet leiden tot lagere netbeheerkosten en positief bijdragen aan de betaalbaarheid van het gehele systeem;
- elektriciteitsproducenten en andere invoeders, zoals o.a. batterijopslag worden gestimuleerd bij te dragen aan het reduceren van netcongestie;
- afnemers én producenten evenredig meebetalen aan de netbeheerkosten. Dit zorgt ervoor dat de netbeheerkosten worden gedragen door de partijen die de kosten veroorzaken en verdeeld worden over een groter aantal partijen.

Voor het vaststellen van de tariefstructuur schrijft Europese regelgeving vier uitgangspunten voor: kostenreflectiviteit, systeemefficiëntie, transparantie en non-discriminatie.[7]

Europese regelgeving geeft ACM exclusieve bevoegdheid om de tariefstructuur vast te stellen
De Nederlandse energiemarkt wordt voor een groot deel gereguleerd door Europese wetgeving, waaronder de Elektriciteitsrichtlijn.[8] De Elektriciteitsrichtlijn schrijft onder andere voor dat alle lidstaten een regulerende instantie moeten aanwijzen die exclusief en onafhankelijk van politieke besluitvorming bevoegd is om de tariefstructuur vast te stellen. De (Europese) wetgever beoogt met deze invulling een gelijk speelveld te waarborgen en voorkomt beïnvloeding van concurrentieverhoudingen tussen marktpartijen in verschillende landen.

[4] Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN), vindbaar via https://open.overheid.nl/documenten/ronl-4a4a6f1bcb4f30278f4205aeb085c3208f62e8a6/pdf. Deelnemers aan het LAN zijn onder andere Netbeheer Nederland, ACM, ministeries van Economische Zaken en Klimaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, IPO, VNG, VEMW, Energie Nederland en de NVDE.
[5] Interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) naar de bekostiging van de elektriciteitsinfrastructuur, vindbaar via https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/03/07/schakelen-naar-de-toekomst-over-bekostiging-elektriciteitsinfrastructuur.
[6] Zie bijvoorbeeld het voorstel tot wijziging van Verordening 943/2019, vindbaar via https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52026PC0600&qid=1784719441095.
[7] Door de ACM uitgewerkt in het document Uitgangspunten voor de tariefstructuur elektriciteit, vindbaar via https://www.acm.nl/nl/publicaties/uitgangspunten-voor-de-tariefstructuur-elektriciteit
[8] Richtlijn 2019/944 (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.

De Elektriciteitsrichtlijn is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd door de Elektriciteitswet 1998, met ingang van 1 januari 2026 vervangen door de Energiewet. In Nederland is de ACM daarmee door de wetgever aangewezen als regulerende instantie.[9]

Bij de invulling van haar taken zorgt de ACM dat besluiten zorgvuldig tot stand komen, dat iedereen gelijk wordt behandeld en dat partijen geen disproportionele gevolgen ondervinden van de besluiten van de ACM. Daarnaast kunnen besluiten van de ACM worden getoetst door de rechter op al deze uitgangspunten wanneer belanghebbenden in beroep gaan tegen een besluit van de ACM. Dit geldt ook voor wijzigingen aan de tariefstructuur en dus het invoedingstarief.

Proces tot nu toe
De ACM is in 2023 gestart met een onderzoek naar de wenselijkheid van een invoedingstarief. In oktober 2024 heeft CE Delft op verzoek van de ACM een onderzoek gepubliceerd naar de mogelijke effecten van verschillende tariefstructuren voor invoeders.[10] De ACM heeft deze onderzoeksresultaten besproken met marktpartijen en heeft vervolgens besloten om de introductie van een invoedingstarief verder uit te werken. Als onderdeel van dit proces heeft de ACM meerdere klankbordgroepen met alle belanghebbenden georganiseerd, om hen tussentijds te informeren en tegelijkertijd input op te halen.

Eind 2025 is de ACM een consultatie gestart om input te ontvangen over de mogelijke vormgeving van een invoedingstarief.[11] In totaal hebben 33 marktpartijen gereageerd.[12] Uit de reacties wordt duidelijk dat marktpartijen belang hechten aan een gelijk speelveld ten opzichte van het buitenland. Daarnaast zijn er zorgen over de gevolgen van een invoedingstarief op de ontwikkeling van duurzame energie en de leveringszekerheid. De ACM betrekt deze reacties nadrukkelijk bij de verdere uitwerking van het invoedingstarief. Zo heeft de ACM al aangekondigd de hoogte van het invoedingstarief in Nederland te koppelen aan het invoedingstarief in Duitsland, en dat een invoedingstarief niet eerder dan 1 januari 2032 wordt ingevoerd.

20 jaar overgangstermijn
De ACM begrijpt dat aanpassing van de tariefstructuur onzekerheid teweegbrengt in de markt. Een invoedingstarief heeft gevolgen voor lopende projecten en toekomstige investeringsbeslissingen, waaronder aankomende tenders. De ACM streeft er daarom naar zo snel mogelijk duidelijkheid te bieden aan de markt en besluiten zonder vertraging te delen. Daarom heeft zij op 30 juni 2026 met een nieuwsbericht gecommuniceerd dat, in lijn met de voorgenomen manier van inwerkingtreding van een invoedingstarief in Duitsland, voor projecten waarvoor een definitieve investeringsbeslissing is genomen vóór de ingangsdatum van het invoedingstarief, een overgangstermijn van 20 jaar hanteren.[13] Hiermee verwacht de ACM veel onzekerheid te hebben weggenomen.

Vervolgproces
De ACM gaat in de aankomende maanden verdere keuzes maken over de precieze vormgeving en implementatie van het invoedingstarief. De ACM staat hierover in nauw contact met de relevante stakeholders en met de Duitse toezichthouder Bundesnetzagentur. De ACM hanteert als uitgangspunt om zo veel als mogelijk aan te sluiten bij de ontwikkelingen in Duitsland. Wanneer de ACM, in overleg met de stakeholders, tot een uitwerking komt die (op onderdelen) beter aansluit bij de Nederlandse situatie, dan zal zij van het in Duitsland voorgestelde ontwerp afwijken. Hierover zal de ACM de markt zo spoedig mogelijk informeren en blijft de ACM in contact met marktpartijen. De ACM is graag bereid om van gedachten te wisselen over eventuele zorgen van de Tweede Kamer bij het invoedingstarief.

[9] HvJ EU, 02-09-2021, nr. C-718/18.
[10] Vindbaar via https://www.acm.nl/nl/publicaties/onderzoek-ce-delft-invoedingstarief-elektriciteit
[11] Vindbaar via https://www.acm.nl/nl/publicaties/consultatie-vormgeving-invoedingstarief)
[12] Vindbaar via https://www.acm.nl/nl/publicaties/zienswijze-consultatie-vormgeving-invoedingstarief
[13] Vindbaar via https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-invoedingstarief-krijgt-een-met-duitsland-vergelijkbare-overgangstermijn-van-20-jaar-na-ingebruikname